

Problem ospredja

dr. Gregor Anderluh

Živimo v času negotovosti. Tehnološke spremembe so hitre, družbeni dialog prepogosto oster, informacij pa preveč za razmislek. V takšni družbi imajo javne osebnosti posebno odgovornost. Pri premišljenem komuniciranju naj gre predvsem za to, da poskušamo bolje razumeti [kompleksnosti sedanjega časa](#). Kot mi je nedavno ob robu intervjuja dejal kolega: današnji čas zahteva energične ljudi, od akademikov pa, da se postavimo v ospredje, kamor tudi sodimo. Kdo se v družbi postavlja v ospredje in kateri problemi se tam obravnavajo, je pomembno vprašanje. Toliko bolj v politični kampanji ob volitvah, ki nas čakajo v kratkem.

Slovenija je v zadnjih petih letih sramežljivo začela postavljati v ospredje razvoj. Tega si različne javnosti različno predstavljamo, vsem pa je skupno, da naj bi bil razvoj nekaj pozitivnega, zaradi česar bomo v prihodnosti bolje živeli. Za znanstvenike je razvoj zelo pomemben, saj razumemo, da se ta zares začne z raziskavami v laboratorijih. Seveda je potem potreben prenos do uporabnih rešitev, izdelkov, novih tehnologij, ki jih ponujamo na trgih in zaradi katerih tudi bolje živimo. To zahteva usposobljene strokovnjake, infrastrukturo in opremo, drzne podjetnike, ki znanstvene inovacije prenašajo na trg. Ti procesi so zelo počasni in zahtevajo čas, ki presega obdobje trajanja ene vlade.

Izbirajmo tiste, ki jih ni strah v ospredje postavljati zahtevne, dolgotrajne in kompleksne rešitve za razvojne izzive, ki nas čakajo v prihodnosti.

In tako je prejšnja vlada sprejela ključni zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, sedanja pa ga je začela izvajati ter področju znanosti in inoviranja namenila zelo veliko pozornosti. Univerzitetnemu in inštitutskemu okolju končno po zelo dolgem času namenjamo kar nekaj pozornosti. Začela so se prepotrebna vlaganja v zidove in opremo. Sodobne raziskovalne opreme ne moremo postavljati v potresno nevarne stavbe, zgrajene po drugi svetovni vojni. Potrebni so novi prostori, ki omogočajo raziskovanje v zahtevnih razmerah in z najnovejšo raziskovalno opremo. Inovacij ne moremo razvijati v znanstvenih laboratorijih, ampak je potrebna posebna infrastruktura, ki omogoča njihov razvoj na pilotni ravni. Visokotehnoška zagonska podjetja potrebujejo finančno podporo in posebne prostore v tehnoloških parkih, ki jim lahko omogočijo hitrejši razvoj v začetnih, najobčutljivejših fazah razvoja podjetja.

Poseben izziv je, kako znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem navezati na podjetništvo. Če o razvoju razmišljamo celovito, je torej treba poskrbeti tudi za gladek prehod od inoviranja do podjetništva in v končni fazi do prisotnosti na ključnih trgih. Vse to je treba povezati v celoto, ki deluje. Vse to zahteva razmišljanje onkraj meja posameznih resorjev različnih ministrstev in umestitev razvoja kot ključne prioritete na raven celotne vlade. Vse to nas še čaka v prihodnosti.

Gregor Anderluh, direktor Kemijskega inštituta. FOTO: Voranc Vogel

Kdaj se bodo torej videli učinki vlaganj v razvoj, zaradi katerih naj bi bolje živeli? Odgovor ni preprost, saj se vloženi evri v znanost in inoviranje ne preslikajo neposredno v dobičke podjetij. Koristi za družbo so dostikrat posredne in jih je tudi težko vrednotiti. Jasno pa je, da uspešne družbe, ki imajo visoko kakovost življenja svojih državljanov, veliko vlagajo v znanost in razvoj. Ker v Sloveniji vlagamo v univerzitetna in inštitutska okolja na področju farmacije in biotehnologije, smo zdaj priča izjemnim vlaganjem tujih farmacevtskih podjetij v Sloveniji. Ta so prišla k nam tudi zato, ker vlagamo v znanstveno infrastrukturo, kot so superračunalniki. Zaradi katerih bomo lahko razvijali tudi domače aplikacije umetne inteligence. Ker vlagamo v infrastrukturo, bodo visoko inovativna podjetja lahko v sodelovanju z akademskimi institucijami hitreje razvijala svoje izdelke z visoko dodano vrednostjo.

Kaj naj torej kot družba in stroka pričakujemo od strank, ki so se postavile v ospredje ob robu letošnjih volitev? Predvsem to, da se bodo začeli odločni koraki v smeri razvoja nadaljevali. Da se korakanje ne bo upočasnilo, ampak vsaj ostalo v istem tempu. Razumemo, da so mednarodne razmere negotove in bodo zagotovo precej vplivale na to, kako in kam bomo kot družba razporejali to, kar ustvarimo. A vendar še naprej iščimo rešitve, da bomo videli krepitev razvojnih dejavnosti kot naložbo v prihodnost. Ne iščimo hitrih in všečnih rešitev, ampak predvsem postavljajmo učinkovit raziskovalni in inovacijski sistem in učinkovito podjetništvo. Sistem, ki bo omogočal svobodno raziskovanje in učinkovito inoviranje. Ki bo spodbujal podjetništvo in razvoj visokotehnoloških podjetij. Ne glede na to, koliko časa bo za to potrebnega, in to bo zagotovo trajalo.

Zato bodimo pozorni na to, kaj politične stranke postavljajo v ospredje v svojih programih in na soočenjih pred volitvami. Iščimo tiste, ki v ospredje ne postavljajo samo razprave o preteklosti ali všečnih hitrih rešitev za probleme, ki nas trenutno pestijo. Izbirajmo tiste, ki jih ni strah v ospredje

postavljati zahtevne, dolgotrajne in kompleksne rešitve za razvojne izzive, ki nas čakajo. Tiste, ki se zavedajo, da so inovacije rezultat načrtnega in poglobljenega dela, ki izhaja iz odličnih raziskav. Iščimo tiste, ki bodo v ospredje postavljali izobrazbo in znanje. Tiste, ki se zavedajo, da je znanje povezano z ustvarjanjem nove vrednosti. V Sloveniji, kjer nimamo veliko naravnih virov, je prav znanje, ki smo ga sposobni pretvoriti v nove tehnologije in globalno konkurenčnost, najpomembnejši razvojni kapital.

Akad. prof. dr. Gregor Anderluh, direktor Kemijskega inštituta.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališč uredništva.